

Nr 67.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 april 1910 kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om höjning af det i årets statsverksproposition äskade förslagsanslaget för bidrag till vägunderhåll å landet och om ändrad lydelse af 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

(2:a A.)

Uti en inom Andra kammaren väckt motion, nr 14, har grefve R. G. Hamilton hemställt, att Riksdagen, i syfte att af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja $\frac{3}{10}$ skola utgå af statsmedel, ville besluta, att det af Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde hufvudtiteln för år 1911 äskade förslagsanslag å 1,000,000 kronor såsom bidrag till vägunderhållet på landet höjes med 1,000,000 kronor till 2,000,000 kronor.

Till stöd för framställningen har motionären anført följande:

»Uti särskild vid denna riksdag afgifven motion har jag tillåtit mig hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag därom, dels att kostnaderna för väghållningsbesvärets utgörande å landet måtte af staten öfvertagas eller af statsmedel bestridas, dels ock att, under tiden, intill dess staten sålunda helt och hållit påtagit sig vägunderhållet, grunderna för vägskattens beräkning måtte ändras i viss angifven riktning.

Såsom skäl för förra delen af mitt förslag har jag hufvudsakligen framhållit, dels att skatterna å landsbygden och ej minst vägskatten

äro synnerligen dryga och mycket ojämnt fördelade inom olika orter, dels ock att bland annat vägs-katten vore att betrakta mindre såsom ett kommunalt besvär än som ett besvär af mera allmän beskaffenhet. Vidare har jag påvisat, att denna senare synpunkt blifvit till sin riktighet på sätt och vis bekräftad därigenom, att staten redan nu i ej ringa mån lämnar medel till bestridandet af kostnaderna för vägunderhållet.

Enligt 60 § i väglagen utgå $\frac{3}{20}$ af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja af statsmedel. För detta ändamål har ock Kungl. Maj:t i statverkspropositionen under nionde hufvudtiteln för år 1911 äskat ett förslagsanslag å 1,000,000 kronor. Af skäl, som återfinnas i min här ofvan omnämnda motion, anser jag emellertid, att staten helt och hållet bör öfvertaga kostnaden för vägunderhållet på landet, och finner därför, att staten redan nu, innan ännu definitivt beslut därom hunnit fattas, bör i högre grad än hittills bidra till berörda kostnad. Statens bidrag bör åtminstone fördubblas och utgå med $\frac{3}{10}$ i stället för $\frac{3}{20}$. Omförmälda förslagsanslag måste då höjas med 1,000,000 kronor till 2,000,000 kronor. Likaså måste en ändring vidtagas i 60 § väglagen, och har jag för afsikt att i särskild motion göra framställning därom.»

Under förutsättning, att nyssnämnda motion vunne Riksdagens bifall, har motionären vidare hemställt, i motionen nr 15, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lydte enligt lagen den 20 juli 1905, skulle erhålla följande ändrade lydelse, att träda i kraft från och med den 1 januari 1911:

Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas tre tiondedelar af statsmedel. Därutöfver etc. (lika med §:s lydelse enligt lagen den 20 juni 1905.)

*Utskottets
yttrande.*

Då 1891 års Riksdag till följd af enskilda motioner upptog Kungl. Maj:ts till 1889 års Riksdag afgifna, men då ej godkända förslag till lag om väghållningsbesvärets utgörande på landet, beslöt Riksdagen, med godkännande i hufvudsak af grunderna i Kungl. Maj:ts nämnda förslag, att tillägga ett nytt stadgande, nämligen att, till lindring för de väghållningsskyldige, af statsmedel skulle lämnas ett till väghållarne utgående understöd, motsvarande en tiondedel af vägunderhållets genom särskilda nämnder uppskattade värde.

I det förslag till revision af 1891 års väglag, som Kungl. Maj:t på Riksdagens begäran förelade 1905 års Riksdag, föreslog Kungl. Maj:t icke annan ändring i fråga om statsbidraget än att detta skulle

utgå ej allenast för det på de enskilda väghållningskyldige ankommande vägunderhållet in natura utan jämväl för det väggkassan åliggande underhåll af oindelad väg samt af bro och färja. Det särskilda utskott, som inom Riksdagen tillsattes för frågans behandling, ansåg emellertid, i öfverensstämmelse med hvad från flere håll förordats och vid Riksdagen i skilda motioner föreslagits, att en allmän förhöjning af det ordinarie statsbidraget till vägunderhållet vore af förhållandena väl påkallad; och föreslog utskottet en höjning af bidraget till en femtedel af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja. I denna fråga stannade Riksdagens båda kamrar i olika beslut. Ett sammanjämningsförslag, att statsbidraget skulle utgå med tre tjugonedelar af samma kostnad, vann däremot Riksdagens bifall.

Jordbruksutskottet för sin del delar nyssnämnda särskilda utskotts uppfattning om behovet af en höjning af statsbidraget till vägunderhållet och tvekar därför icke att föreslå en sådan höjning. Därvid vill utskottet emellertid på det bestämdaste framhålla, att densamma icke är afsedd att vara ett öfvergångsstadium i afvaktan på statens öfvertagande af väghållningsbesväret i dess helhet, utan endast är betingad af nödvändigheten att söka lindra och i någon mån utjämna olikheten i vägbördans tryck på skilda orter. Den af motionären föreslagna höjningen af statsbidraget till tre tiondedelar af uppskattade kostnaden anser sig utskottet dock icke böra förorda, utan får utskottet begränsa sitt förslag till hvad det särskilda utskottet i nämnda hänseende föreslog eller en höjning af bidraget till en femtedel af samma kostnad.

Då utskottet sålunda i fråga om höjningen af statsbidraget stannat vid en tredjedel af hvad motionären i sådant afseende föreslagit, har utskottet äfven ansett samma begränsning böra iakttagas beträffande den föreslagna, af statsbidragets höjning betingade ökningen af anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet. Den erforderliga anslagsökningen skulle sålunda belöpa sig till i rundt tal 350,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts och under erinran, att gällande lydelse af 60 § väglagen faststälts genom lagen den 13 september 1907, enligt hvilken lag paragrafens lydelse emellertid i nu ifrågavarande del öfverensstämmer med dess lydelse enligt lagen den 20 juni 1905, får utskottet hemställa,

1:o) att Riksdagen må för sin del, besluta, att § 60 i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907, skall

erhålla följande ändrade lydelse att träda i kraft den 1 januari 1911:

»Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas *en femtedel* af statsmedel. Därutöfver må väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:s pröfning af staten erhålla särskildt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång.

Statsbidraget utbetalas till vägstyrelsen. Det statsbidrag, som belöper på underhållet af indelad väg, tillkommer dem, som sådant underhåll bestrida, och tillhandahålles dem af vägstyrelsen på lämpligt sätt.

Den af särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll af all indelad väg inom distriktet skall, efter afdrag för bidraget af statsmedel, fördelas på de enligt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade vägfyrkar, hvarefter det belopp, som enligt denna fördelning på hvarje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres hvarje annan vägfyrk. Hvad därutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för enhvar af dem»; samt

2:o) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet under mom. 1:o) hemställt, må höja det i riksstaten under nionde hufvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nu 1,000,000 kronor, med 350,000 kronor till 1,350,000 kronor.

Stockholm den 19 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar.

THEODOR ODELBERG.

Reservation:

af herrar *A. T. Odelberg, P. Paulson, E. A. Lindblad, A. H. Fahlén, E. G. H. Åkerlund* och friherre *O. B. A. Silfverschiöld*; samt
af herrar *G. Jansson, grefve R. G. Hamilton, G. A. E. Kronlund, S. Linders* och *P. N:son Bosson* mot utskottets motivering.

Det skulle här antecknas, att herr *D. Persson* icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
